ſtas rationalis minor ſic patet quia nec pater habet ſic in ptāte gene=
rare filium vt poſſit generare vel non generare: nec pater ⁊ filius ha=
bent ſic in poteſtate ſpirare ſpiritum ſanctū quod poſſint ſpirare vel
non ſpirare ſed neceſſario pater generat filiū: ⁊ pater ⁊ filius ſpirāt ne
ceſſario. ſpi. ſan. Si vero cōſideremus ſuppoſita producētia: ſic ſpūs
ſanctus producitur per modū voluntatis: filius autem per modū na
ture: quia modus nature in creaturis eſt quod vnum ſit ab vno tan=
tum ⁊ nō a pluribus eiuſdem gradus ⁊ ordinis quorū quodlibet eſſet
F per ſe ſufficiens ad totum perfecte faciendum. Que autem fiunt per
voluntatem poſſunt fieri a pluribus agentibus eiuſdem gradus ⁊ or=
dinis quorū quodlib et eſſet per ſe ſufficiens ad totum perfecte produ
cendum plures enim concurrunt moderando per voluntatem virtu=
tem ſuam ſicut patet de pluribus trahentibus nauem vbi alter ad to
tum ſufficeret. Cū ergo filius procedat tantum ab vno: ſpiritus autē
ſanctus a duobus ſcilicet a patre ⁊ filio: ita quod eque perfecte produ=
cit vnus ſicut ambo: nec perfectius ambo ſimul ꝙ alter ideo ſpiritus
ſanctus dicit̄ produci per modum voluntatis: filius autē per modū
G nature. ¶ Si autē attendatur ordo productorū ⁊ productionum ſic fi
lius dr̄ ꝓducere per modū intellectus. Spūs autē ſanctus per modū
volūtatis. Cuius ratio eſt qr in imagine creata que attenditur ſm po
tentias ⁊ actus nature intellectualis: prima emanatio eſt ſm intelle
ctum. alia autem ſequēs in qua terminatur emanatio manens infra
naturam intellectualem eſt emanatio pertinēs ab voluntatem. Pri
mo eñ eſt cognitio boni. Deīde ex hoc orit̄ amor boni ⁊ ibi ſiſtit ema
natio inter naturam intellectualem: ⁊ ex hoc arguitur ſic. Illud quod
in diuinis procedit prima emanatione procedit per modum intelle=
ctus ad intra. Aliud autem quod procedit ſecunda emanatione ⁊ vlti
ma in qua terminatur omnis emanatio diuina ad intra procedit per
modū voluntatis quia ſic eſt in imagine creata vt dictū eſt. Sed fili⁹
procedit prima emanatione diuina. Spiritus autem ſanctus ſequen
te et vltima: ergo filius dicitur procedere per modum intellectus et
ſpiritus ſanctus per modum voluntatis: ⁊ ſic intelligēda ſunt que di
cuntur circa materiā iſtam de mō proceſſionis diuinarū pſonarū et
verba doctorū que vident̄ inſinuare ꝙ intelligere ⁊ velle ſeu diligere
H ſint rōnes emanationū diuinarū. Hoc eñ dicunt ſolum ſm quandā
Ad prim adaptationē ad ea que inueniunt̄ in imagine creata. ¶ Ad primū ar
pricipale. gumētū dicēdū ꝙ ly natura aliter accipit̄ cū dr̄ ꝙ pr̄ nō eſt pr̄ natura
⁊ cū dicit̄ ꝙ pater genuit filium natura: qr cum dicitur ꝙ pater nō eſt
pater natura ly natura accipitur ibi pro eſſentia ⁊ nō pro naturali ne
ceſſitate qr pater eſt pater naturali neceſſitate ſumme immutabilis:
ſed nō eſt pater natura (id eſt eſſentia formaliter) imo paternitate ſeu
gñatione actiua qđ idē eſt ⁊ ſic pater eſt pater qr genuit ⁊ alio eſt pater
formaliter ſcꝫ paternitate: ⁊ alio eſt deus formaliter ſcꝫ dietate. Sed
cū dicitur ꝙ pater genuit natura ly natura nō accipit̄ ibi pro eſſentia
vt prius dictum fuit: ſed pro modo ꝓductionis naturalis: propter qđ
I in argumēto variat̄ acceptio huius nōis quod eſt natura. ¶ Ad ſecū
Ad ſcđm dum ⁊ tertiū patet rñſio per ea q̄ dicta ſunt in corpore qōnis: lꝫ eñ na
ſimilr ⁊ ter. tura intellectus ⁊ volūtas ſint vnū ⁊ idē in deo realiter loquēdo pro=
pter qđ quicquid eſt ab vno tanꝙ a principio totū eſt ab altero: tamē
modus procedēdi per modū nature: ⁊ per modū intellectus: ⁊ per mo
dum volūtatis: nō ſunt vnus ⁊ idē modus ſed diuerſi vt patuit in ſolu
tione qōnis. Et ideo aliqua perſona procedit per modum nature vel
intellectus que non procedit per modum voluntatis et econuerſo.

¶ Sententia ſeptime diſtinctionis.

K Hic ſolet queri a quibuſdā. Su=
Diſt. vij. peri⁹ magiſter mouit queſtiones circa generatiōis ſubie
Snīa in ctum et terminum: ⁊ circa modum generationis. Hic
gñali. mouet quaſdam queſtiones circa gñationis principiū
qđ eſt potētia generandi ⁊ circa hoc duo facit: primo mo
uet queſtionem et eam determinat: ſecundo obijcit in contrarium et
ſoluit. Secunda ibi. Sed vehementer nos mouet. Scđa pars in qua
mouet queſtionem diuiditur in duas. Primo enim mouet queſtio=
nem ⁊ determinat ⁊ adiungit quaſdam alias obiectiones: ſecūdo de=
Snīa in terminat. Secunda ibi. Ita etiam cum dicitur. Et hec eſt ſentētia le=
ſpeciali. ctionis in generali. In ſpeciali procedit ſic magiſter ⁊ querit primo ſi
filius poſſit generare. Et arguitur primo quod ſic quia ſi pater po=
tuit generare ⁊ filius non: ergo pater poteſt aliquid quod filius nō po
teſt. Reſpondet magiſter quod poſſe generare: vel poſſe eſſe patrē non
eſt aliquid eorum que ſubiecta ſunt diuine poteſtati ſed eſt ad aliqđ.
Poſtea arguit p Auguſtinū in contrariū qui vr̄ dicere ꝙ potuit gña=
re ſꝫ nō oportuit qr immoderata eſſet diuina gñatio. Et rñdet ꝙ Au=
guſtinus dicere intēdit ꝙ nō eſt impotētia in filio nō poſſe generare
ſed ex ꝓprietate relatiua ſibi cōuenit hoc. Poſtea querit vtrū pr̄ ſi ſit
potēs generare an hoc ſit aliqua potētia q̄ non ſit in filio. Et rñdet ꝙ
pater eſt potēs natura gñare filiū: ⁊ ꝙ filius habet eādē potentiā qua
pōt gigni quam hꝫ pater qua poteſt gñare. Et querit vtrū potētia ge=
nerandi q̄ eſt in patre ſit in filio. Et reſpondet magiſter quod poten=
tia generandi non tantum dicit naturam ſed proprietatem: referen=
do ergo intellectum ad proprietatem nō eſt potentia generandi in fi=
lio qr aliud eſt poſſe generare ⁊ aliud poſſe generari. Referēdo vero ad
naturam idem ſunt. Ultimo hoc idem declarat vlterius ſcꝫ quomo=
do potentia generandi ſit in filio quia in eo eſt potentia qua poteſt ge
nerari. Et in hoc terminatur ſententia in ſpeciali.

¶ Utrū in diuinis ſit potentia gñandi. ¶ Queſtio. j.

L Circa diſtinctionem iſtam tria
Queſt. j. queruntur. Primū eſt vtrum in diuinis ſit potētia ge=
nerādi. Secūdum eſt quid ſit vtrū ſubſtātia: an relatio.
Arguit. j. Tertio vtrū ſit in filio. ¶ Ad primū ſic ꝓceditur. Et ar=
guitur ꝙ in deo non ſit potētia generandi qr oīs potētia
eſt actiua vel paſſiua: ſed potentia paſſiua cū ſit imperfecta de ſe non
eſt in deo: actiua vero licet ſit in deo reſpectu creaturarū non videt̄ tñ
ꝙ poſſit eſſe in deo reſpectu diuinorū qr potentia actiua eſt principiū
tranſmutandi vel ꝓducēdi aliud ſꝫ in diuinis nō eſt aliud ⁊ aliud (pr̄
eñ nō eſt aliud a filio ſm Aug. in homelia ſuper illud Io. Qui nō in=
trat per oſtium. Et in quodā in ſermone de trini) ergo in deo reſpectu
diuinorum nō eſt aliqua potētia actiua: nec potētia gñandi: nec alia.
¶ Itē oīs potētia eſt reſpectu alicui⁹ poſſibils: ſꝫ in deo nihil eſt poſ Argui. ij.
ſibile ſed eſt totū neceſſariū: ergo in deo reſpectu diuinoꝝ nulla eſt po
tētia nec gñandi nec alia. ¶ In contrariū arguit̄ qr omne gñans ge= In oppo.
nerat per aliquā potentiā: ſed in diuinis pr̄ generat filiū: ergo in pa=
tre eſt aliqua potētia gñandi. ¶ Rñſio. dicenda ſunt duo: primū eſt ꝙ
in diuinis eſt potentia generādi: ſcđm eſt qđ illa potētia non dicitur M
vniuoce cuꝫ potentia gñandi que eſt in creaturis. Primū patet ſic: In diui
vbicūꝗ ſunt plura realiter differētia quorū vnū eſt productiuū alte= nis poten
rius ibi eſt vere ⁊ realiter potentia ꝓductiua: ſed in diuinis pater ⁊ fi tia generā
lius differunt realiter ⁊ filius eſt a patre ꝓductus per gñationē: ergo di.
in patre eſt vere ⁊ realiter potētia ꝓductiua filij per gñationē: ſed hoc
eſt potentia gñandi: ergo ⁊c. ma. patet ex rōne potētie actiue vel quaſi
actiue que ſola ponit̄ in diuinis. Eſt enim potētia actiua principium
quo aliquid producit̄ (vt patet ex. v. meta.) ⁊ ideo omne qđ producit
aliud ꝓducit ipꝫ per aliquā preſentiā productiuā. mi. ſupponit̄ ex tra N
ditione fidei: ex his q̄ dicta ſunt ſupra diſtin. iiij. Iuxta quod intelli=
genda ſunt duo: primum eſt quod cum potentia dicatur in habitu=
dine ad actum: potentia autem paſſiua in habitudine ad actum
quē recipit potētia autem actiua in habitudine ad actum quē produ
cit: vbi non eſt actus realiter receptus vel product⁹ ibi nō eſt realiter In diui=
potētia actiua vel paſſiua. Cum ergo intelligere ⁊ velle in deo nō ſint nis velle ⁊
actus realiter recepti: vel producti ab intellectu ⁊ volūtate ſed ſint pe intellige=
nitus idē cū ipſis: idcirco licet in deo ſint intellectus ⁊ volūtas ꝓut re.
dicūt naturā actu cognoſcentē ⁊ volentē. tamen nullū eorum eſt rea=
liter potētia actiua vel paſſiua reſpectu predictorū actuum: ſed cū fi=
lius ſit realiter a patre ꝓductus ⁊ per cōſequēs realiter diſtinctus: et
ſpūſſ. ab vtroꝗ ideo neceſſe eſt in diuinis ponere potētiā realiter pro
ductiuam reſpectu vtriuſꝗ: ⁊ reſpectu qđ filij dicitur potentia gene= O
randi qr ꝓductio filij eſt generatio: ſed reſpectu ſpirituſſancti dicitur
potētia ſpirādi quia productio eius eſt ſpiratio. ¶ Secūdo intelligē
dum eſt qđ ſicut in creaturis aliquid producit̄ per potentiā naturalē
⁊ in ſimilitudinē nature producētis (ſicut homo generat hominem)
aliquid autē producitur per potentiā rationalē ⁊ non in ſimilitudi=
nem nature producētis ſed ſpeciei in mente exiſtētis (ſicut producit̄
domus ab artifice) ſic aliqua producunt̄ a deo patre per voluntatē nō
in ſimilitudinē nature ſed idem eſt exiſtētis in mēte diuina tanꝙ ar=
tificiata. Et tales ſunt omnes creature quarū productio quo ad totū
dicitur creatio: et principiū huius actus dicitur potentia creādi. Ali
quid autē producitur per naturam in ſimilitudinem nature ⁊ modo
nature ſicut producitur filius a patre: ⁊ actus quo producitur dicitur
generatio ⁊ potētia correſpondens actui huic dicitur potentia gene= A
randi. Sic ergo patet quod potētia generandi realiter eſt in deo. Se= Cōcluſio.
cundum patet ſcꝫ ꝙ potētia generandi in diuinis nō dicitur vniuoca Generare
cum potētia generandi in creaturis: quia cum potētia productiua ſit nō vniuo=
illud quo aliquid producitur vbi eſſe aliud non cōuenit vniuoce ipſis ce diuine
productis ibi nec eſt vniuoca productio nec potentia productiua: ſed perſone et
eſſe aliud a producente non conuenit vniuoce filio in diuinis ⁊ in hu creaturis
manis: ergo ⁊c. minor probatur quia in humanis filius eſt vere ⁊ pro= conuenit.
prie ⁊ ſimpliciter aliud a patre ſm eſſentiam ⁊ ſubſtantiam ſm quam
aliquid dicitur ſimpliciter aliud: ſed in diuinis filius non eſt aliud a
patre ſm eſſentiā ⁊ ſubſtantiā ſed ſolū ſm rationem dātis ⁊ accipien
tis que alietas non cadit ſub vno communi ⁊ formali conceptu cum B
perſona. ¶ Per hoc patet reſponſio ad primū argumentū ꝙ potētia Ad prim
generandi in diuinis non dicitur vniuoce cum illa que eſt in creatu= pricipale.
ris ⁊ ob hoc non eſt aliud ſimpliciter: ibi ſicut in humanis. ¶ Ad ſe= Ad. ij.
cundum dicūt quidā ꝙ poſſibile diuiſum contra neceſſarium non eſt
in diuinis: ſed poſſibile qđ cōtinetur ſub neceſſario. Unde ſicut dicit̄
qđ deum eſſe eſt poſſibile ita pōt dici ꝙ filium generari eſt poſſibile.
Sed iſta rñſio non videt̄ valere qr cum dicitur deum eſſe eſt poſſibile
iſtud poſſibile non arguit in deo aliquam potentiā ſed ſolū repugnā=
tiam terminorū ſed filiū gñari arguit in patre potētiam generādi nō
ſolum repugnantiam terminorum: alioquin ſequitur oppoſitum C
principalis ꝯcluſionis. Et ideo dicendū aliter ꝙ poſſibile in diuinis Ad. ij. ali=
non excludit neceſſariū nec ponit aliquā dependentiam nec dicit ſo ter rñdet.
lū impoſſibile filiū gñari ꝓpter non repugnantiā terminorū imo ta=
li poſſibili reſpōdet potētia generādi. Sed qr per talē potētiā nō pro=
ducit̄ diuerſum per eſſentiā ſed ſolū per relationē ⁊ in relationib⁹ op
poſitis eſt par neceſſitas: qr equaliter ſe coexigunt: ideo par neceſſi=
tas eſſendi eſt in patre habente potentiā generandi ⁊ in filio ⁊ eadem
independētia propter identitatē eſſentie.

¶ Utrum potentia generādi dicat aliquid vel ſolum quid.

¶ Queſtio. ij.

Ad ſecundum ſic procedit: et D Queſt. ij.
arguitur quod potentia generandi dicat ad aliquid ⁊ nō
quid (hoc eſt relationem et non eſſentiam.) Quia poten
tie diſtinguntur ⁊ cognoſcuntur per actus: ſed generare
in diuinis dicit ad aliquid ⁊ non quid alioquin conueni Arg. ij.
ret omnibus perſonis: ergo potentia generandi non dicit quid ſed ad
aliquid. ¶ Secundo proprius actus eſt a propria forma: ſed genera= Arg. iij.
re eſt proprius actus patris: ergo eſt a propria forma patris hec eſt pa
ternitas ⁊ non eſſentia que eſt omnibus communis ergo ⁊c. ¶ Ter=
tio ſic ſicut ſe habet pater ad creandū inquantū deus ita ſe habet ad
generandū inquantū pater: qr ſicut creare eſt ꝓpriū dei ita gñare eſt Arg. iiij.
ꝓpriū patris ſed de⁹ creat diuinitate ergo pater generat paternitate.
Quarto ſecundum Auguſtinum de fide ad petrum capitu. iij. qui